

© PATRICK DELEMAN

STEEDS MEER INTERESSE IN KOOLZAAD

Eind mei organiseerde Inagro in samenwerking met Zonnewindt een proefveldbezoek koolzaad in de West-Vlaamse polders. Naast dit verslag geven we ook een beeld van de rassenproef, die half juli geogst werd. – *Alain Vandaele & Anne-Sophie Vandevoorde, Inagro*

Een dertigtal geïnteresseerden, waaronder een aantal landbouwers voor wie koolzaad een onbekende teelt is in hun rotatie, kwamen opdagen voor het bezoek. Eerst stond Alain Vandaele stil bij het teeltseizoen. Koolzaad wordt hoofdzakelijk eind augustus-begin september gezaaid. In 2013 waren de zaaiomstandigheden zeer droog tot half september. Wie kon zaaien voor het rond 10 september begon te regenen, kon de winter ingaan met een mooie gewasstand. Aangezien het telen van koolzaad de slakkenpopulatie bevordert, werd er in veel bedrijven al na de zaai preventief gestrooid met slakkenkorrels. Soms was er op grofkluitige percelen nog een tweede behandeling nodig.

Groeiomstandigheden

Door de vele regen in het najaar groeide het koolzaad niet snel. Dankzij de zachte winter was er geen uitval door vorstschade. Anderzijds zorgde de zachte winter er wel voor dat er herik (in West-Vlaanderen ook wel 'bruis' genoemd) overwinterde op veel percelen. Er zijn geen middelen erkend voor de bestrijding van herik in koolzaad. Door de aanwezigheid van de ziekte trichomonas bij de duiven, waren er

dit jaar geen problemen. Het is vooral van belang om de duiven van het perceel weg te houden bij de hergroei van het koolzaad (eind februari-eind maart).

.....
De financiële opbrengst van koolzaad loopt meestal gelijk met die van tarwe.
.....

Al vroeg in het voorjaar wordt koolzaad bemest. Wegens de natte winter waren de percelen dit jaar niet altijd tijdig toegankelijk voor de eerste N-gift eind februari. Wie mengmest toediende voor de zaai, zorgde voor een startbemesting in de bodem waardoor dit koolzaad een grote voorsprong had. Overdrijf niet met mengmest voor het zaaien, want het koolzaad kan de winter ook te groot ingaan. Dat kan resulteren in extra vorstschade en legering. In de eerste helft van maart werd op de meeste percelen kunstmest toegediend, meestal in 2 fracties met een supplement zwavel. Gezien het droge weer werkten de meeste meststoffen

maar vanaf eind maart. Vanaf dan nam het koolzaad een groeisput met een zeer vroege bloei tot gevolg. Door de regen van mei ging het koolzaad wat legeren en daalde de gemiddelde stengellengte.

Belagers

Nadien gaf Anne-Sophie Vandevoorde uitleg over de verschillende kevers in koolzaad tijdens het voorjaar. Aan de hand van beeldmateriaal maakten de landbouwers kennis met weinig gekende insecten en hun schadebeeld. Vanaf de hergroei moet de aanwezigheid van insecten in het koolzaad van nabij worden opgevolgd. Doordat het areaal koolzaad in West-Vlaanderen nog beperkt is, blijft de druk van kevers in koolzaad vrij laag. In vergelijking met andere jaren, wordt er echter een lichte toename vastgesteld. Al van bij de hergroei is waakzaamheid geboden voor de koolzaadstengelboorsnuitkever. Deze kever legt eieren in de koolzaadstengel. Later zorgen de larven ervoor dat de stengel openbarst. In Frankrijk is deze kever één van de grootste veroorzakers van schade. Dit jaar hoefde in West-Vlaanderen niemand hiertegen te behandelen. De meeste landbouwers kennen de kool-

zaadglanskever. Deze kever komt in het koolzaad voor wanneer de bloemknoppen zich gaan splitsen (stadium E). De koolzaadglanskever vreet aan de gesloten bloemknoppen, wat er voor zorgt dat er geen hauwen gevormd worden. Vanaf begin/volle bloei is het meeste gevaar voor de koolzaadglanskever geweken, maar dan moeten we attent zijn voor de koolzaad-snuitkever die de hauwen aanprikt. De kever op zich veroorzaakt slechts beperkte schade, maar het gevaar zit hem vooral in de indirecte schade door de koolzaadgalmug. Die legt eitjes in de aangeprikte hauwen, waardoor de larven deze vroegtijdig doen openbarsten. Ook dit jaar hebben de landbouwers weinig of niet behandeld tegen deze kevers. Inagro volgt de evolutie van de kevers op en geeft tijdig advies. Sclerotinia kan bij vochtig weer en een korte rotatie van koolzaad met erwten of bonen wel voor problemen zorgen. Om de 7 à 8 jaar leidt dit wel eens tot een behoorlijk opbrengstverlies. Hiertegen moeten preventief behandelen bij het vallen van de bloemblaadjes tijdens de bloei. Gezien de droge omstandigheden tijdens de bloei heeft dit jaar bijna niemand behandeld tegen deze ziekte. Meestal wordt er rond 25 juli geoogst. Gezien het vroege voorjaar was de oogst dit jaar een tiental dagen vroeger.

Opbrengst

De financiële opbrengst van koolzaad loopt meestal gelijk met die van tarwe. Vermijd monocultuur van tarwe. Deze leidt namelijk tot problemen met bepaalde onkruiden en insecten en veroorzaakt alsook een lagere opbrengst. Er werd tijdens het proefveldbezoek geconcludeerd dat koolzaad vandaag de dag een meerwaarde biedt in de teeltrotatie en een waardige/winstgevende teelt kan bieden voor het bedrijf. Gezien de lage ziekte- en insectendruk in koolzaad, wordt er in Vlaanderen zeer weinig behandeld, wat resulteert in een lage teeltkosten.

Rassenproef 2014

Reeds het vierde jaar op rij werd binnen het Leader Westhoek project 'Koolzaad, het zwarte goud van de Westhoek' een rassenproef koolzaad uitgezaaid in de polders van West-Vlaanderen. Inagro werkte hiervoor samen met Appo (Gembloux). Daarnaast legde Appo meerdere rassenproefvelden aan in Wallonië. Dit jaar werden 14 rassen in de proef opgenomen. Naast de opbrengstbepaling werden legering, vroegheid, bloei en ziekteresistentie opgevolgd.

Het proefveld winterkoolzaad in Meetkerke werd geoogst op 17 juli bij mooi, zonnig weer. De proef werd geoogst met een klassieke maaidorser, die uitgerust is met 2 kantmessen. Doordat deze machine geen verlengd maai bord heeft, trad toch wat oogstverlies op. De bekomen zaadopbrengsten waren goed tot zeer goed en dit gold ook voor de praktijkpercelen. De gemiddelde resultaten van de diverse rassen die in proef lagen, situeerden zich tussen 4,9 en 5,9 ton/ha. De gemiddelde opbrengst van een 8-tal praktijkvelden in de kustpolders was net geen 5 ton/ha (minimum 4,35 ton/ha en maximum 5,7 ton/ha). Het proefveld werd geoogst bij een gemiddeld vochtgehalte van 8,4%, terwijl de handel 9% vraagt. Deze cijfers zijn vlot haalbaar, want er werd zelfs een praktijkveld geoogst aan 6,5% vocht. Bij de opbrengstresultaten werd ook rekening gehouden met 2% aftrek voor onzuiverheden.

Alle rassen die in Meetkerke in de proef werden opgenomen (Bonanza, Chrome,

Comfort, Diffusion, DK Excellium, DK Eximus, DK Expertise, DK Exquisite, Dynastie, Hertz en Sherpa) behaalden vorig jaar een 3 tot 9% hogere opbrengst dan de beproefde standaardrassen bij de diverse proeven van het APPO (Gembloux). Dit gold niet voor de rassen Inspiration, PT 211 en PT 225, omdat die dit jaar voor het eerst in de proef werden opgenomen.

In Meetkerke gaven DK Expertise, Hertz, Inspiration en DK Excellium dit jaar de hoogste zaadopbrengsten, van dichtbij gevolgd door Bonanza en Diffusion die ook boven het gemiddelde presteerden. DK Exquisite, PT 225, PT 211 en Comfort scoorden net onder het gemiddelde, gevolgd door Chrome, DK Eximus en Dynastie. De opbrengst van Sherpa was minder goed in Meetkerke, maar het betreft resultaten van slechts één proefveld. ■

Tijdens het proefveldbezoek, dat Inagro organiseerde in Meetkerke, waren ook landbouwers aanwezig die (nog) geen koolzaad telen

OPROEP

Gezien de interesse in koolzaadteelt, blijven we binnen Inagro verder onderzoek doen om de teelttechniek te optimaliseren. De adviesdienst wordt opgenomen binnen de werking van het Landbouwcentrum Granen (LCG), zodat de we de landbouwers verder kunnen bijstaan. Gedurende het teeltseizoen worden er verschillende percelen koolzaad opgevolgd. Aan de hand van de waarnemingen worden er nieuwsbrieven met waarschuwingen

opgemaakt voor de koolzaadtelers. In het voorjaar organiseren we een proefveldbezoek en in de winter vindt er een winteroverleg plaats. Wens je ook op de hoogte te blijven? Schrijf je dan in voor onze nieuwsbrief via anne-sophie.vandevoorde@inagro.be. Op www.lcg.be vind je onder de rubriek 'koolzaad' onze koolzaadberichten, het proefveldboekje en alle nodige teeltinfo terug.